

I FESTIVAL JORDI SAVALL

REIAL MONESTIR DE SANTES CREUS

de l'11 al 15 d'agost de 2021

Reial Monestir Cistercenc de Santes Creus. s. XII-XIII. © Album/Prisma

Jordi Savall celebra el
seu aniversari oferint als
amants de la música del
país i d'arreu del món,
un nou Festival de Música
que portarà el seu nom

El **I Festival Jordi Savall** al Reial Monestir de Santes Creus s'estrena aquest estiu del dimecres 11 d'agost al diumenge 15 d'agost de 2021 amb un total de cinc concerts:

Dimecres, 11 d'agost

Orient-Occident

ORPHEUS XXI

Músics sirians, kurds, búlgars, iranians

i la participació de Jordi Savall

Direcció: Waed Bouhassoun & Moslem Rahal

Dijous, 12 d'agost

El Llibre Vermell de Montserrat

La Capella Reial de Catalunya – Hespèrion XXI

Direcció: Jordi Savall

Divendres, 13 d'agost

***Septet en mi bemoll major op. 20 de Ludwig
van Beethoven i obres de Schubert***

Solistes de Le Concert des Nations

Dissabte, 14 d'agost

Folias & Romanescas

D. Ortiz, G. Sanz, A. Martin i Coll,

S. De Murcia, A. Valente

Jordi Savall, Xavier Díaz-Latorre, Andrew

Lawrence-King, Xavier Puertas, Pedro Estevan

Diumenge, 15 d'agost

Les Goûts Réunis

J. B. Lully, H. I. F Biber, A. Corelli,

Ch. Avison, L. Boccherini.

Le Concert des Nations. Direcció: Jordi Savall

El I Festival Jordi Savall al Reial Monestir de Santes Creus està organitzat conjuntament per la Fundació Centre Internacional de Música Antiga i el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Aquest nou Festival vol reivindicar, d'un costat, la importància de la recuperació del patrimoni cultural i musical històric al segle XXI i, d'altra banda, promoure el reconeixement i la difusió del llegat musical creat durant la llarga i prolífica trajectòria del mestre; que al moment d'assolir els seus 80 anys, celebra 55 anys dedicats a la recerca, la investigació, l'ensenyament, la interpretació i la difusió d'un patrimoni musical i cultural mil·lenari.

El Festival Jordi Savall al Reial Monestir de Santes Creus vol esdevenir una excel·lent oportunitat de promoció cultural i d'impuls econòmic i turístic per a tota la zona del sud de Catalunya i especialment per al Camp de Tarragona. Aporta i presenta una proposta cultural d'excel·lència i de projecció internacional amb voluntat de continuïtat i capacitat d'establir un eix cultural i xarxes de connexions en el futur amb els diversos agents de proximitat, des dels Monestirs de Poblet i de Vallbona de les Monges, les ciutats de Tarragona, Reus i Montblanc, així com els diversos espais i edificis patrimonials de la regió especialment lligats a la Ruta del Cister.

Aquest nou festival vol ser també un pas més en la preservació i continuïtat de la trajectòria de Jordi Savall i també de la tasca de transmissió de les Acadèmies Professionals, garantint la seva projecció internacional i continuïtat en el temps. Jordi Savall és amb la viola da gamba el que va ser en el seu temps Pau Casals amb el violoncel, per això aquest festival s'inspira alhora en l'històric Festival de Prada de Conflent, que el mestre Pau Casals va fundar l'any 1950 als 75 anys i recull l'herència del Festival de Música Antiga de Poblet que Jordi Savall va iniciar l'any 2013 i va mantenir fins l'any 2019. Enguany el festival tindrà lloc a tres espais emblemàtics del Reial Monestir de Santes Creus, fundat el 1160 i un dels màxims exponents de l'arquitectura gòtica de Catalunya a més de panteó reial i gestionat per l'Agència Catalana del Patrimoni Cultural.

Jordi Savall

**VIOLA DE GAMBA / DIRECCIÓ D'ORQUESTRA /
RECERCA MUSICOLÒGICA DE MÚSICA ANTIGA**

Jordi Savall és una de les personalitats musicals més polivalents de la seva generació. Fa més de quaranta anys que dona a conèixer al món meravelles musicals abandonades en la foscor de la indiferència i de l'oblit.

Dedicat a la recerca d'aquestes músiques antigues, les llegeix i les interpreta amb la seva viola de gamba, o com a director. Les seves activitats com a concertista, pedagog, investigador i creador de nous projectes, tant musicals com culturals, el situen entre els **principals artífexs del fenomen de revalorització de la música històrica**. És fundador, juntament amb Montserrat Figueras, dels grups musicals **Hespèrion XXI** (1974), **La Capella Reial de Catalunya** (1987) i **Le Concert des Nations** (1989) amb els que explora i crea un univers d'emocions i de bellesa, i les projecta al món i a milions d'amants de la música antiga. Segons el *The Guardian* (2011), "allò que de debò distingeix Jordi Savall són les seves incursions més enllà del temple de l'alta cultura. Trobador omnívor, tresca i remena les biblioteques de Manchester o els vilatges colombians a fi de rescatar tradicions musicals, amb enregistraments que van des dels ritmes berebers fins als èxtasis d'un raga, des de la quietud emocionant d'un lament armeni fins a la vivacitat d'una gallarda isabelina."

Amb la seva fonamental participació en la pel·lícula d'Alain Corneau **Tous les Matins du Monde** (Cèsar a la millor banda sonora), la seva intensa activitat concertística (140 concerts a l'any), discogràfica (6 enregistraments anuals) i, amb la creació del seu propi segell **ALIA VOX** fundat conjuntament amb Montserrat Figueras el 1998, Jordi Savall demostra que **la música antiga no ha de ser necessàriament elitista i que interessa a un públic de totes les edats cada vegada més divers i més nombrós**. La seva ingent tasca de concerts i enregistraments pot ser definida com un assumpte "no simplement de recuperació musical, sinó més aviat d'una reanimació creativa", en paraules del crític Allan Kozinn al *The New York Times* (2005).

Completada la seva carrera de violoncel al Conservatori de Barcelona (1964), el 1965 inicia de forma autodidacta l'estudi de la viola de gamba i la música antiga en el grup **Ars Musicae**, i perfecciona els seus estudis musicals des de 1968 a la **Schola Cantorum Basilensis** (Suïssa) on fins al 1993 ha col·laborat amb cursos i classes magistrals, com fa actualment

com a professor convidat a la **Juilliard School** de Nova York. Al llarg de la seva carrera ha enregistrat i editat més de 200 discos de repertoris de música medieval, renaixentista, barroca i del classicisme, amb una especial atenció al patrimoni musical hispà i mediterrani, que han estat mereixedors de moltes distincions com **Midem Awards**, **International Classical Music Awards (ICMA)** i un **Grammy Award**.

Per a Jordi Savall "la música és un dels mitjans d'expressió i de comunicació més universals, i la mesura de la seva importància i la seva significació no es poden pas determinar segons els criteris d'evolució del llenguatge, sinó segons el grau d'intensitat expressiva, de riquesa interior i d'humanitat."

Els seus programes de concert han convertit la música en un **instrument de mediació per a l'entesa i la pau entre pobles i cultures diferents** i de vegades enfrontades, i per això entre els artistes invitats de les seves formacions s'hi compten músics àrabs, israelians, turcs, grecs, armenis, afganesos, mexicans i nord-americans. No debades l'any 2008 Jordi Savall fou nomenat **Ambaixador de la Unió Europea pel diàleg intercultural** i, juntament amb Montserrat Figueras, varen ser investits "Artistes per la Pau" dins del programa "Ambaixadors de bona voluntat" de la **UNESCO**.

La seva fecunda carrera musical ha estat mereixedora de les més altes distincions nacionals i internacionals, d'entre les quals cal destacar, el títol de **Doctor Honoris Causa** de les Universitats d'Evora (Portugal), de Barcelona, de Lovaina (Bèlgica), de Basilea (Suïssa) i d'Utrecht (Països Baixos), la insígnia "**Chevalier dans l'Ordre national de la Légion d'Honneur**" de la República francesa, el "**Praetorius Musikpreis Niedersachsen 2010**" del Ministeri de Cultura i Ciència de la Baixa Saxònia, la **Medalla d'Or** de la Generalitat de Catalunya, el **Premi Ciutat de Barcelona**, la **Medalla d'Or al Mèrit Cultural** de l'Ajuntament de Barcelona, el Premi europeu **Helena Vaz da Silva** i el prestigiós Premi **Léonie Sonning 2012**, considerat el premi Nobel de la música a més de dos **Grammy Award** per la seva obra discogràfica.

"Jordi Savall posa de manifest una herència cultural comuna infinitament diversa. És un home pel nostre temps".

(The Guardian, 2011)

La Capella Reial de Catalunya

CONJUNT VOCAL

Seguint el model de les famoses “Capelles Reials” medievals per a les quals foren creades les grans obres mestres de les músiques sagrada i profana a la Península Ibèrica, l'any 1987 Montserrat Figueras i Jordi Savall funden *La Capella Reial*, un dels primers grups vocals dedicats a la interpretació de les músiques dels Segles d'Or amb criteris històrics i constituït exclusivament per veus hispàniques i llatines.

A partir de 1990, La Capella Reial rep el patrocini regular de la Generalitat de Catalunya i des d'aquell moment passa a anomenar-se La Capella Reial de Catalunya.

El nou conjunt **es dedica a la recuperació i a la interpretació del patrimoni polifònic-vocal medieval i dels Segles d'Or hispà i europeu anterior al segle XIX amb criteris històrics**. En la mateixa línia artística que Hespèrion XXI i sempre des d'un gran respecte a la profunda dimensió espiritual i artística de cada obra, La Capella Reial de Catalunya combina magistralment tant la qualitat i l'adequació a l'estil de l'època, com la declamació i projecció expressiva del text poètic.

El seu extens repertori abraça des de la música medieval de les cultures de la mediterrània fins als grans mestres del Renaixement i del Barroc. Alguns dels seus programes de concert més celebrats són *les Cantigas* d'Alfons X el Savi, *El Llibre Vermell de Montserrat*, les cançons sefardites, la música d'El Misteri d'Elx, els romanços del Quixot de Miguel de Cervantes, els Cançoners del Segle d'Or i el *Rèquiem* de Mozart. També ha destacat en alguns repertoris operístics del barroc i del classicisme i també en composicions contemporànies d'Arvo Pärt. Cal destacar la seva participació en la banda sonora de la pel·lícula *Jeanne La Pucelle* (1993) de Jacques Rivette sobre la vida de Joana d'Arc.

La seva discografia, publicada en més de 40 CDs, ha rebut diverses distincions i guardons entre els quals destaca el **Midem Classical Award**, l'**International Classical Music Awards**, i el **Grammy Award**. Sota la direcció de Jordi Savall, La Capella Reial de Catalunya desenvolupa una intensa activitat de concerts i enregistraments arreu del món i des de la seva fundació, actua regularment als principals festivals internacionals de música antiga.

Hespèrion XXI

CONJUNT INSTRUMENTAL

El valor més important de la música antiga rau en la seva capacitat, com a llenguatge artístic universal, per transmetre sensibilitats, emocions i idees ancestrals que captiven encara avui dia a l'espectador actual.

Amb un **repertori que va des del segle X fins al segle XVIII**, Hespèrion XXI cerca contínuament **nous punts d'unió entre Orient i Occident** amb una clara voluntat integradora i de recuperació del patrimoni musical internacional, especialment de l'àmbit mediterrani i amb connexió amb les músiques del Nou Món americà.

L'any 1974, a Basilea, Jordi Savall i Montserrat Figueras, juntament amb Lorenzo Alpert i Hopkinson Smith van fundar el grup *Hespèrion XX*, un conjunt de música antiga que pretenia recuperar i difondre el ric i fascinant repertori musical anterior al segle XIX a partir de noves premisses: els criteris històrics i els instruments originals. El seu nom, *Hespèrion*, significa "*originari d'Hespèria*", que en grec antic era la denominació de les dos penínsules més occidentals d'Europa: la ibèrica i la italiana. També era el nom que rebia el planeta Venus quan apareixia per Occident. *Hespèrion XX*, a partir de l'any 2000, canvia la denominació per Hespèrion XXI.

Hespèrion XXI és avui dia una **referència ineludible per comprendre l'evolució de la música en el període que va des de l'Edat mitjana fins al Barroc**. La seva tasca de recuperació d'obres, partitures, instruments i documents inèdits té un doble valor incalculable: per una banda el rigorós treball de recerca aporta noves dades i interpretacions sobre els coneixements històrics d'una època, i de l'altra, l'exquisida qualitat de les interpretacions posa a l'abast del públic la possibilitat de gaudir amb naturalitat de la delicadesa estètica i espiritual pròpia de les obres d'aquell temps.

Des de l'inici, Hespèrion XXI va prendre un rumb artístic clar i innovador que acabaria creant escola en el panorama mundial de la música antiga, car concebia i concep la música antiga com a eina d'experimentació musical, amb ella cerquen la màxima bellesa i l'expressivitat en les interpretacions. Tot intèrpret de música antiga té un compromís amb l'esperit original de cada obra i ha d'aprendre a connectar-hi a través de l'estudi de l'autor, dels instruments de l'època, de l'obra en si i de les seves circumstàncies concretes. Però com a artesà de la música, també està obligat a prendre decisions sobre el que està interpretant: del seu talent, de la seva creativitat i de la seva capacitat de transmetre emocions en depèn la seva capacitat per connectar el passat amb el present, la cultura amb la seva divulgació.

El repertori d'Hespèrion XXI inclou, entre d'altres, obres del repertori sefardita, romances castellans, peces del Segle d'Or Espanyol i de l'Europa de les Nacions. Alguns dels seus programes de concerts més celebrats han estat Les Cantigues de Santa Maria d'Alfons X El Savi, La Diàspora Sefardí, les músiques de Jerusalem, d'Istanbul, d'Armènia o les Folías Criollas. Gràcies al destacadíssim treball dels nombrosos músics i col·laboradors que han participat amb el conjunt durant tots aquests anys, Hespèrion XXI té encara un paper clau en la recuperació i la revaloració del patrimoni musical amb una gran repercussió a nivell mundial. Amb més de 60 CD's publicats, a dia d'avui la formació ofereix concerts per tot el planeta i és membre habitual en els grans Festivals Internacionals de Música Antiga.

Le Concert des Nations

ORQUESTRA

L'orquestra Le Concert des Nations fou creada per Jordi Savall i Montserrat Figueras l'any 1989 durant la preparació del projecte *Canticum Beatae Virgine* de M.A. Charpentier per tal de poder disposar d'una formació amb instruments d'època capaç d'interpretar un repertori que aniria des del Barroc fins al Romanticisme (1600-1850).

El seu nom prové de l'obra de François Couperin, *Les Nations*, concepte que representa la reunió dels *gustos musicals* i la premonició que l'Art, a Europa, duria per sempre una marca pròpia, la del Segle de les Llums.

Dirigida per Jordi Savall, Le Concert des Nations va ser la **primera orquestra formada per una majoria de músics provinents de països llatins** (Espanya, Llatinoamèrica, França, Itàlia, Portugal, etc.), tots ells destacats **especialistes a nivell internacional en la interpretació de música antiga amb instruments originals d'època i criteris històrics**. Des de l'inici, posa de manifest la voluntat de donar a conèixer un repertori històric de gran qualitat a través d'interpretacions que respecten rigorosament l'esperit original de cada obra, però interpretades amb una voluntat revitalitzadora. En són bons exemples els programes de concert i enregistraments de Charpentier, J. S. Bach, Haydn, Mozart, Haendel, Marais, Arriaga, Beethoven, Purcell, Dumanoir, Lully, Biber, Boccherini, Rameau i Vivaldi.

© Toni Peñarroya

L'any 1992 *Le Concert des Nations* debuta en el gènere operístic amb l'obra *Una Cosa Rara* de Martín i Soler representada al Théâtre des Champs Élysées, al Gran Teatre del Liceu i al Auditorio Nacional de Madrid. Més tard es donaria continuïtat a aquestes actuacions amb la representació de *L'Orfeo* de Claudio Monteverdi al Gran Teatre del Liceu de Barcelona, al Teatro Real de Madrid, el Wiener Konzerthaus, l'Arsenal de Metz, el Teatro Reggion di Torino i, de nou, al reconstruït Liceu de Barcelona, l'any 2002 de la qual es va realitzar un DVD (BBC-Opus Arte). Posteriorment també es va interpretar al Palais des Arts de Brussel·les, al Grand-Théâtre de Bordeaux i al Piccolo Teatro de Milano en el Festival Mito. El 1995 va representar a Montpeller una altre òpera de Martín i Soler, *Il Burbero di Buon Cuore*, i l'any 2000 *Celos aun del Ayre matan* de Juan Hidalgo i Calderón de la Barca presentada en versió concert a Barcelona i a Viena. Les darreres produccions van ser el *Farnace* de Vivaldi estrenada al Teatro de la Zarzuela de Madrid i *Il Teuzzone* de Vivaldi interpretada en versió semi-concertant a l'Òpera Royal de Versalles.

La seva extensa discografia ha rebut diverses distincions i guardons, entre els quals destaca el **Midem Classical Award** i els **International Classical Music Awards**. L'impacte de les obres, dels enregistraments i les actuacions a les principals ciutats i festivals de música del món l'han acreditat com una de les millors orquestres amb instruments d'època, capaç d'afrontar un repertori eclèctic i divers que va des de les primeres músiques per orquestra fins a les obres mestres del romanticisme i del classicisme.

Orpheus XXI

FORMACIÓ INSTRUMENTAL I VOCAL

Al so dels instruments tradicionals, de l'oud, el saz, les percussions del Magreb i l'Orient, el ney i el duduk armeni i les veus de la mediterrània, Orpheus XXI ens proposa un concert integrador a través de músiques d'Orient i d'Occident.

Un conjunt musical de caràcter professional format per músics immigrants i refugiats procedents de diversos països del món.

Una proposta que neix l'any 2016 de la voluntat de Jordi Savall, ambaixador de la Unió Europea pel diàleg intercultural el 2008 i Artista per la Pau escollit per la UNESCO per permetre la **integració de músics professionals refugiats i immigrants** i de **transmetre la seva cultura a través d'una proposta intercultural d'acció pedagògica, educativa, lúdica i creativa** a favor dels joves refugiats i immigrants amb un coneixement o talent musical capaç de promoure la integració i el diàleg. Aquest projecte s'ha desenvolupat a diversos països tals com Catalunya, França, Alemanya i Noruega i el conjunt musical ha ofert concerts a escenaris com la Cité de la Musique de Paris, el Festival Mercat de Música Viva de Vic o el Festival de Música de Besançon (França).

Aquest conjunt musical és codirigit pels reconeguts músics sirians **Moslem Rahal**, intèrpret de flautes ney i **Waed Bouhasson**, cantant i intèrpret d'oud. **Una proposta de concert inoblidable i vibrant** que traspasa les fronteres geogràfiques, de la guerra i la intolerància.

FUNDACIÓ

**Centre
Internacional
de Música
Antiga**

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Diputació Tarragona

Amics de la Fundació CIMA